

er med i alle de andre Spørgsmaal og Forhold, som er afgørende for vort Folk og Land. Vi vil være med som Kvinder — give vort kvindelige Bidrag til Løsningen af Skole, Kirke, sociale Spørgsmaal, kort sagt være med i Arbejdet for at bygge hele vort Samfund, og jeg maa tilstaa, at det falder mig underligt, hvis det virkelig er saadan, at det store Flertal af de Kvinder, som har kæmpet for at faa politisk Borgerret, ikke har været saa meget med i det politiske Liv og Arbejde, at det véd, hvilket politisk Parti det hører til, naar det gælder Løsningen af disse store Spørgsmaal. Er man i et saadant Vilderede synes jeg, det maa blive meget vanskeligt at bruge sin Stemme; skulde de have Ret, der siger, at med Stemmeret følger Stemmepligt — en Paastand som jeg i Parantes sagt ikke kan godkende — saa vil Mennesker, der staa saaledes i politisk Henseende, ved hvert Valg komme i en grumme vanskelig, ja pinlig Stilling. Jeg kan forstaa, at de, der staa saadan, afholder sig fra at stemme; gør de ikke det, kan det grumme let ske, at det vil se ud, som om de havde Ret, der advarede mod at give Kvinder Stemmeret, fordi de vilde bruge den efter den tilfældige, øjeblikkelige Sympati eller Antipati, de tilfældigvis føler for den ene eller anden af dem, der bejler til Stemmerne.

Naturligvis véd jeg, at det, der afholder det store Flertal af politisk interesserede Kvinder fra at gaa ind i et Parti, er alle de uheldige Sider, Partierne har. Jeg indrømmer, der er uheldige Sider nok; der har det ene Parti just ikke meget at lade det andet høre. Hvordan kan man bekæmpe disse Fejl og store Mangler? Nogle mener, man skal prøve samme Middel som Lægen hos Holberg — slaa Patienten ihjel for at skille ham af med Feberen — det Middel er radikalt, men inden vi prøver det, maa vi være klare over, om vi har noget andet og bedre at sætte i Stedet. Desuden vil det være vanskeligt at faa Livet af en saa spillevende Patient; den ny Valglov har været meget styrkende for ham; saa længe den er til, kan vi være sikre paa, at Partierne vil leve i bedste Velgaaende, selv om vi nok saa meget ønsker Død og Fordømmelse over dem. Men kan vi ikke faa Livet af dem, maa vi se, om vi kan gøre dem bedre — det bliver en vanskelig — mange vil sige en umulig — Sag; ikke desmindre maa et For-

søg gøres. Af hvem? Naturligvis af Medlemmerne; ingen andre kan gøre noget. Det kan ikke nytte, man begynder paa det Stykke Arbejde udefra; det maa gøres indefra. De, der ønsker renere og bedre Forhold i vor Politik, maa gaa ind i de forskellige Partier for at være med i det Arbejde. Blandt andet maa vi arbejde paa at faa det frem i Forgrunden, der er fælles for os som danske Mennesker, alt det, som forbinder uden Hensyn til det Parti, vi hører til. I den Henseende har vi Kvinder Mulighed for at kunne faa en Særstilling — vi har noget, vi er fælles om, og som vi kan mødes i Kampen for uanset vort politiske Stade. Gennem vor særlige Forening D. K. kan vi selv søge og virke for hos andre at udbrede upartisk Oplysning om alle mulige Samfundsforhold og alle de Spørgsmaal, som vi skal være med til at afgøre ved vor Stemme, og som vi hver i vort Parti skal arbejde for at hæmme eller fremme Løsningen af. Jo bedre Dansk Kvindesamfund formaar at løse sin Opgave; at pege paa alt det, der er fælles for alle Kvinder, at oplyse alle de Spørgsmaal, den fuldmyndige Borger skal tage Stade til, jo bedre bliver vi enkelte Medlemmer udrustede til at gøre et Arbejde i Partierne i samme Retning. Det vil ikke føre til, at Partierne bliver afskaffede. Det tror jeg ikke nogen Sinde lader sig gøre, saa længe vi Mennesker er ufuldkomne Væsner. Paa mange Omraader vil altid Opfattelse staa mod Opfattelse; gennem Brydningen mellem de forskellige Opfattelser, vil de Samfundsforhold, som skal ordnes ved Lov, blive til; men ved Kampen for at faa det fælles frem, vil den Mistænkeliggørelse og den Bitterhed, som altfor ofte fødes under Brydningen, kunne mildnes, saa den ikke kommer til at skabe saa megen Ulykke, som den nu gør. Her haaber og tror jeg, at Kvinderne, hvis de lige saa lidt lader sig sluge helt som de vælger den fornemme fordømmende Tilskuers Rolle, skal have en Opgave; kan vi blot i nogen Grad opfylde den, vil Kvinders Stemmeret blive en Velsignelse. Jeg ser vel, vi vover meget ved Forsøget, men vi vover ikke mindre ved at undlade at gøre det.

I det foregaaende har jeg kun talt om, hvorledes Kvinder kan arbejde gennem de allerede bestaaende Partier — der er naturligvis ogsaa en anden Mulighed — Dannelsen af et helt nyt Parti — Kvindeparti — eller

hvad man nu vil kalde det. Jeg forstaa grumme godt, at man kan ønske, der kunde blive et saadant Parti uden Fortid, hvor man kunde begynde paa bar Bund, og hvor man mulig kunde undgaa nogle af de værste Skær, hvorpaa man synes, de øvrige Partier er strandede. Naar jeg ikke kan være med til at ønske Fremkomsten af et saadant Parti, er det, fordi jeg tror, Nissen flytter med; de samme Brøst og Mangler, der gør de gamle Partier utiltalende, vil hurtig vise sig i det ny, særlig hvis det skulde faa Vind i Sejlene; de bunder i selve Menneskenaturen, som man ikke kommer fra ved blot at skifte Kjole. Noget andet er det, hvis det viser sig, at Vejen gennem de gamle Partier bliver ufremkommelig, da er det værd at tage Dannelsen af et nyt Parti under Overvejelse, ikke fordi et saadant Parti vil blive fri for Fejl og Mangler, men fordi man igennem det vil naa ganske bestemte Formaal, og saa kan der være Rimelighed i, at Folk, der er enige om disse Formaal, slutter sig sammen og danner Parti. Jeg tror imidlertid ikke, at det for Tiden er muligt at danne et saadant Parti, der giver Kvindesagen første Plads, og gøre Regning paa, at det vil samle synderlig mange Tilhængere; de fleste vil have ondt ved at indse Nødvendigheden af et saadant Skridt. Denne Nødvendighed indtræder først, hvis det skulde vise sig, at de bestaaende Partier skulde svige deres givne Løfter.

Jeg vil haabe, at De kan forstaa, hvorfor jeg mener, at det er baade bedst og klogest at slutte sig til et Parti, hvad enten det allerede er til eller mulig bliver til. Jeg indrømmer, at jeg ikke forstaa, hvorledes man, som Forholdene er, skal kunne udrette et egentlig tilsvarende Arbejde, naar man staa udenfor. Men da mange Kvinder har ondt ved at forsones sig med den Tanke, at de skal slutte sig til et Parti, vil det være meget glædeligt, om nogen kan vise, hvorledes man udenfor Partierne kan gøre et virkeligt Arbejde for at benytte den Ret, vi har vundet, til Gavn for Kvinderne og det hele Samfund. Jeg beder Dem lægge særlig Vægt paa Ordet Arbejde; det er ikke nok at staa udenfor og paavise alle mulige Fejl og Mangler ved Partierne og deres Arbejde. Det kan heller ikke nytte at tale vidt og bredt om, hvor dejligt alt kunde blive, hvis vi levede under helt andre Forhold, f. Eks. hvis vi